

REMISSYTTRANDE

2025-06-11

FRA beteckning

Dnr 2025FRA310-3

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten

Er handläggare
Kristin Skeppsby
FRA handläggare
Viktor Berg

Ert datum
2025-02-04
FRA föreg. datum

Er beteckning
KN2025/00288
FRA föreg. beteckning

Betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98)

Försvarets radioanstalt (FRA) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på förslagen i betänkandet. Synpunkterna följer betänkandets disposition.

14.4 Utgångspunkter för en mer samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (s. 1055)

FRA saknar ett resonemang om vilken roll bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken är tänkt att spela i den nya miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess som utredningen föreslår. Det bör förtydligas hur överväganden kring riksintressen ska hanteras i ärenden om miljötillstånd respektive igångsättningsbesked. För FRA:s del är det i första hand riksintressen för totalförsvarets anläggningar enligt 3 kap. 9 § miljöbalken som behöver beaktas i den nya processen.

14.6.6 En ny nationell miljöprövningsmyndighet (s. 1094)

FRA har inte någon invändning mot utredningens förslag eller bedömning, men vill lyfta fram att det i miljöprövningsärenden kan förekomma uppgifter om hemliga försvarsintressen och andra skyddsvärda uppgifter. Oavsett vilken organisationsstruktur som väljs behöver därför den eller de ansvariga myndigheterna ha kapacitet att hantera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och upprätthålla en hög nivå av informationssäkerhet. Det gäller särskilt om en nationell miljöprövningsmyndighet ska

bildas eftersom den då kommer hantera en stor mängd skyddsvärda uppgifter, som aggregerade har ett än större skyddsvärde.

14.7.7 Vilka verksamheter och åtgärder bör omfattas av granskningsplikt? (s. 1170)

FRA har inte någon invändning mot huvvuddelarna av utredningens förslag men anser att granskningsplikten i två avseenden bör vara mer omfattande än vad utredningen föreslår.

Det första rör anläggningar för solkraft. Som också utredningen konstaterar kan även en mindre sådan anläggning ha en stor påverkan om den anläggs i ett känsligt område. Det gäller inte minst för en del av totalförsvarets anläggningar. För att myndigheterna inom totalförsvaret ska ha möjlighet att ta ställning till om en verksamhet eller åtgärd kan antas ha en betydande miljöpåverkan bör därför granskningsplikten, vad gäller anläggningar för solkraft inom eller i anslutning till ett sådant område av riksintresse för totalförsvarets anläggningar som avses i 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken, gälla oavsett anläggningens storlek. I dessa fall bör det alltså inte finnas någon begränsning av granskningsplikten till anläggningar som omfattar ett område av minst 1 hektar.

Det andra gäller anläggningar för utnyttjande av vindkraft för energiproduktion. Enskilda vindkraftverk kan ha lika stor påverkan på en del av totalförsvarets anläggningar som grupper av vindkraftverk kan ha. FRA anser därför att även enskilda vindkraftverk ska omfattas av granskningsplikt, åtminstone sådana som är 100 meter eller högre inklusive rotorblad.

FRA anser att punkterna 55 och 56 i bilaga 3 till miljöprövningsförordningen (2013:251) bör utformas enligt ovanstående.

14.8.4 Nytt granskningsförfarande (s. 1217)

FRA har inte någon invändning mot förslaget men saknar ett resonemang kring i vilka situationer en myndighet ska anses vara berörd och ges tillfälle att inkomma med synpunkter över det granskningsunderlag som ska finnas med i ansökan.

Att bedöma om och hur en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka totalförsvarets anläggningar kan ofta förutsätta specialkompetens som bara finns inom de myndigheter som bedriver verksamhet inom totalförsvaret. Det kan vidare förekomma att det är uppenbart redan i det här skedet att den planerade verksamheten eller åtgärden är oförenlig med att området i fråga är av riksintresse på grund av att det behövs för en anläggning för totalförsvaret. För att undvika förgävesarbete bör den som gett in ansökan om igångsättningsbesked få veta detta så tidigt som möjligt.

Enligt FRA:s mening bör utgångspunkten därför vara att åtminstone de myndigheter som anges i 2 a § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden ska anses vara berörda när en begäran om avgränsningsyttrande gäller en verksamhet eller åtgärd som kan påverka ett sådant område av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken som myndigheten enligt 2 § förordningen om hushållning med mark- och vattenområden är ansvarig för att lämna uppgifter om. Om en nationell miljöprövningsmyndighet ska bildas bör det också övervägas om det i 2 § ska anges att myndigheterna ska lämna uppgifter enligt den bestämmelsen till den nya myndigheten.

Höga objekt, såsom vindkraftverk, kan påverka anläggningar av betydelse för totalförsvaret även på stora avstånd. När ansökan om igångsättningsbesked gäller uppförandet av vindkraftverk eller andra höga objekt bör därför Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i egenskap av sektorsmyndigheter, alltid anses vara berörda. Ett sätt att underlätta utbyggnaden av vindkraft skulle enligt FRA kunna vara att utreda om ett auktionssystem liknande det som föreslagits för havsbaserad vindkraft (se SOU 2024:89) kan införas även för landbaserad vindkraft.

14.8.7 Begäran om avgränsningsyttrande avseende miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsnivå (s. 1246)

FRA har inte någon invändning mot förslaget men saknar ett resonemang kring i vilka situationer en myndighet ska anses vara berörd av en begäran om avgränsningsyttrande.

Att bedöma om och hur en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka anläggningar kan, som angetts ovan, ofta förutsätta specialkompetens som bara finns inom de myndigheter som bedriver verksamhet inom totalförsvaret. För att en miljökonsekvensbeskrivning som avser en verksamhet eller åtgärd som kan påverka ett område som är av riksintresse enligt 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken ska få rätt omfattning och detaljeringsnivå bör därför Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i egenskap av sektorsmyndigheter, i dessa fall ges möjlighet att inkomma med synpunkter på uppgifterna i begäran. Det kan t.ex. handla om att miljökonsekvensbeskrivningen behöver innehålla vissa tekniska specifikationer för att en motiverad slutsats ska kunna meddelas.

Mot denna bakgrund och för att undvika förgävesarbete enligt vad som anges i FRA:s synpunkter på avsnitt 14.8.4 bör 2 a § förordningen om hushållning med mark- och vattenområden också i detta avseende utgöra en utgångspunkt. Även vid begäran om avgränsningsyttrande bör Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i egenskap av sektorsmyndigheter alltid anses vara berörda om ärendet gäller uppförande av vindkraftverk eller andra höga objekt.

14.8.9 Ett offentligt samråd (s. 1256)

FRA anser att uttrycket berörda myndigheter i föreslagna 6 kap. 39 § miljöbalken bör förstås i enlighet med FRA:s synpunkter på avsnitt 14.8.4.

14.9.9 Närmare bestämmelser om tidsfrister för handläggningen (s. 1331)

Utredningen anger att prövningsmyndigheten kan behöva förlänga tidsfrister för att kunna genomföra nödvändiga åtgärder för ett meningsfullt samråd med bl.a. berörda myndigheter. FRA anser att det bör framgå direkt av 5 kap. 4 § tredje stycket miljöprövningsförordningen, som därför bör ha följande lydelse.

Myndigheten får också förlänga tidsfristen i ett ärende om det är nödvändigt för att kunna genomföra ett samråd med allmänheten, med berörda myndigheter eller med ett annat land.

I många fall, bl.a. på totalförsvarsområdet, kommer det vara sektorsmyndigheter som får möjlighet att yttra sig eller delta vid ett samråd. Behovet av att samordna yttranden eller synpunkter från andra myndigheter inom sektorn kan då påverka möjligheten att hålla de tidsfrister som föreslås i betänkandet och är därför något som enligt FRA vid behov bör kunna läggas till grund för en förlängd tidsfrist.

14.9.20 Ny hantering av en ansökan om ändring av verksamhet eller beslut (s. 1395)

Även ändringar av en verksamhet kan ha betydande påverkan på totalförsvarets anläggningar. Att bedöma om och hur en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka anläggningar kan, som angetts ovan, ofta förutsätta specialkompetens som bara finns inom de myndigheter som bedriver verksamhet inom totalförsvaret. För att sådan påverkan ska kunna beaktas i ärenden om ändring av verksamhet eller beslut är det viktigt att Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap när de är berörda (se FRA:s synpunkter på avsnitt 14.8.4) får möjlighet att, i egenskap av sektorsmyndigheter, komma med synpunkter på underlaget för den granskning enligt 6 kap. miljöbalken som ska göras vid en ansökan om ändring.

14.13 Begränsning av vissa myndigheters talerätt (s. 1499)

FRA anser att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, för att kunna fullgöra sin funktion som sektorsmyndighet inom totalförsvaret, även fortsatt bör ha talerätt. FRA avstyrker därför förslaget i den del det avser att talerätten för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska slopas.

Om myndigheten FRA

FRA är en myndighet under Försvarsdepartementet. FRA är en del av svensk underrättelsetjänst med uppgift att bedriva signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och till lagen anslutande förordning.

FRA bedriver signalspaning i syfte att kartlägga bl.a. yttre militära hot, hot mot svensk personal under internationella insatser, internationell terrorism, främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen och övriga internationella företeelser som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. All signalspaning är riktad mot utländska förhållanden och sker på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten. Uppdragsgivarna är fortlöpande i behov av underrättelserapportering och signalspaningsverksamheten bidrar kontinuerligt till att skydda Sverige och svenska intressen. All inhämtning genom signalspaning kräver tillstånd från Försvarsunderrättelsedomstolen.

FRA bedriver även cybersäkerhetsverksamhet. FRA ska ha hög teknisk kompetens inom informationssäkerhetsområdet och får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och enskilda verksamhetsutövare som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt avseende.

Uppgifter rörande FRA:s verksamhet omfattas i stora delar av sekretess bl.a. enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). För uppgifter i allmän handling rörande underrättelseverksamhet gäller sekretess i 95 år.

I detta ärende har ställföreträdande C FRA Michaela Dráb beslutat. I den slutliga handläggningen har också deltagit biträdande chefsjuristen Jessica Sjöstrand, avdelningschefen Gunnar Hellenius och juristen Viktor Berg (C JUR:s kansli/Rättsenheten), tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt

Michaela Dráb

Viktor Berg

FRA

Dnr 2025FRA310-3

SändlistaExtern

Försvarsdepartementet/EFU

Försvarsdepartementet/Rättssekretariatet

Försvarsmakten/FST JUR OFR

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap/Enheten för hantering av industriella risker

Internt FRA

GD

C JUR

Bitr. C JUR

C GD:s stab

C KOM

AC

C JUR:s kansli/C Rätts